

Α. ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ

📖 ΠΟΤΕ;

Όταν στόχος είναι η απόδειξη μιας θέσης/άποψης.

📖 ΜΕΣΑ

1. **ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ:** λογικές προτάσεις σε κλιμακωτή σειρά για την απόδειξη μιας θέσης. Ειδικότερα, μία ή περισσότερες προτάσεις (*προκείμενες*) χρησιμεύουν ως βάση για την αποδοχή μιας άλλης πρότασης (*συμπέρασμα*) η οποία ακολουθεί κατά λογικό τρόπο τις προκείμενες (προκύπτει με λογικό τρόπο από τις προκείμενες).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

1^η **προκείμενη:** Το κάπνισμα απαγορεύεται σε όλους τους δημόσιους χώρους.

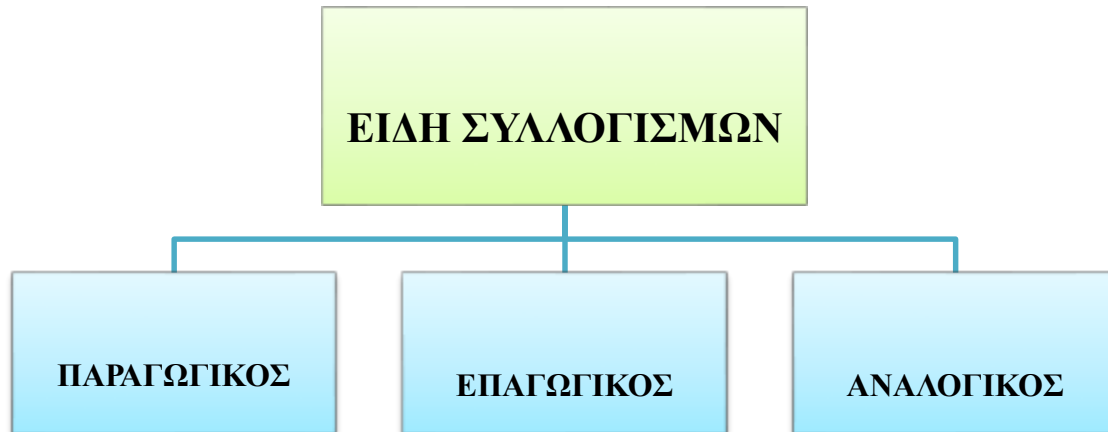
2^η **προκείμενη:** Η Δημοτική Βιβλιοθήκη είναι δημόσιος χώρος.

Συμπέρασμα: Το κάπνισμα απαγορεύεται στη Δημοτική Βιβλιοθήκη.

2. **ΤΕΚΜΗΡΙΑ:** συγκεκριμένα στοιχεία που αναφέρονται σε μια ορισμένη εμπειρία (παραδείγματα, αλήθειες, γεγονότα, αυθεντίες, στατιστικά στοιχεία, πορίσματα ερευνών κ. λ.). Με άλλα λόγια, το συγκεκριμένο αποδεικτικό υλικό που επικαλείται ο πομπός για να στηρίζει τη θέση του.

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ορισμός: Η διαδικασία ή η μέθοδος με την οποία ο νους καταστρώνει ένα επιχείρημα.

- 1. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ:** ξεκινούμε από κάτι *γενικό* και αφηρημένο (μια αρχή, έναν ορισμό, έναν κανόνα κτλ.), που θεωρείται ότι έχει αποδεδειγμένη ισχύ ή ότι αποτελεί εύλογη υπόθεση και καταλήγουμε σε κάτι *ειδικό*, σε ένα συγκεκριμένο, ειδικό συμπέρασμα μέσω της παράθεσης/εξέτασης συγκεκριμένων προτάσεων λογικά συναφών με τη γενική παραδοχή που διατυπώθηκε στην αρχική προκείμενη του συλλογισμού. (ΓΕΝΙΚΟ → ΕΙΔΙΚΟ)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

1^η προκείμενη: Η υπερβολική τηλεθέαση αυξάνει τον κίνδυνο παχυσαρκίας στα παιδιά.

2^η προκείμενη: Ο Γιάννης, μαθητής του Δημοτικού, περνά πολλές ώρες μπροστά στην τηλεόραση.

Συμπέρασμα: Ο Γιάννης διατρέχει τον κίνδυνο να γίνει παχύσαρκος.

- 2. ΕΠΑΓΩΓΙΚΟΣ:** ακολουθούμε πορεία αντίστροφη προς τον παραγωγικό: ξεκινούμε από το *ειδικό* και το συγκεκριμένο και καταλήγουμε στο *γενικό* και το αφηρημένο· από τις επιμέρους περιπτώσεις στον κανόνα, στο νόμο που τις διέπει. Στον επαγωγικό συλλογισμό οδηγούμαστε στο συμπέρασμα συνήθως πιθανολογικά, με την πεποίθηση ή την προσδοκία ότι, αυτό που ισχύει για κάποιο μέρος / τμήμα που μελετήσαμε, θα ισχύει και για τα υπόλοιπα τμήματα του συνόλου. (ΕΙΔΙΚΟ → ΓΕΝΙΚΟ)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

1^η προκείμενη: Το εισιτήριο στα λεωφορεία και στο μετρό θα πρέπει να είναι φτηνό.

2^η προκείμενη: Τα λεωφορεία και το μετρό ανήκουν στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.

Συμπέρασμα: Το εισιτήριο στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς θα πρέπει να είναι φτηνό.

3. ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΣ : από τα *ειδικά* (επιμέρους) συμπεραίνουμε πάλι για τα *ειδικά* (επιμέρους). Με άλλα λόγια, η θέση που διατυπώνουμε για κάτι ειδικό προκύπτει από την εξέταση μιας άλλης ειδικής περίπτωσης, την οποία θεωρούμε ανάλογη. Μεταφέρουμε, δηλαδή, την αλήθεια μιας ειδικού χαρακτήρα πρότασης σε μια άλλη πρόταση, επίσης ειδική. (ΕΙΔΙΚΟ → ΕΙΔΙΚΟ)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

1^η προκείμενη: Το περσινό αστυνομικό μυθιστόρημα του συγκεκριμένου Σκανδιναβού συγγραφέα μου άρεσε πολύ.

2^η προκείμενη: Πρόσφατα κυκλοφόρησε το νέο μυθιστόρημα του ίδιου συγγραφέα.

Συμπέρασμα: Πιστεύω ότι κι αυτό το μυθιστόρημα θα μου αρέσει πολύ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρείτε τα είδη των συλλογισμών που υπάρχουν στα παρακάτω κείμενα και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ΚΕΙΜΕΝΟ

«...Μία δὴ σωτηρία πρὸς ἄμφω, μήτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος κινεῖν μήτε σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἀμυνομένῳ γίγνησθον ἰσορρόπῳ καὶ ὑγιῇ. Τὸν δὴ μαθηματικὸν ἢ τινα ἄλλην σφόδρα μελέτην διανοία κατεργαζόμενον καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀποδοτέον κίνησιν, γυμναστικῇ προσομιλοῦντα, τὸν τε αὖ σῶμα ἐπιμελῶς πλάττοντα τὰς τῆς ψυχῆς ἀνταποδοτέον κινήσεις, μουσικῇ καὶ πάσῃ φιλοσοφίᾳ προσχρῶμενον, εἰ μέλλει δικαίως τις ἅμα μὲν καλός, ἅμα δὲ ἀγαθός ὀρθῶς κεκληθῆσθαι.» Πλάτων, *Τίμαιος* 88 b c.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

«... Για αυτά τα δύο υπάρχει μόνο ένας τρόπος σωτηρίας: να μην ασκούμε την ψυχή χωρίς το σώμα ή το αντίθετο, ώστε να μην αντιδρούν μεταξύ τους και να εξασφαλίζουν την υγεία και την ισορροπία τους. Έτσι, όποιος ασχολείται με τα μαθηματικά ή με οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο και εργάζεται διανοητικά με ένταση πρέπει επίσης να ασκεί ανάλογα και το σώμα του με τη γυμναστική ενώ εκείνος που φροντίζει το σώμα του με προσοχή οφείλει να κάνει ανάλογες ασκήσεις και στην ψυχή, καλλιεργώντας τη μουσική και τη φιλοσοφία γενικά, αν θέλει να ονομάζεται ταυτόχρονα και ορθά καλός.»

2. Ο Αλέξανδρος άφησε την Ιατρική για να γίνει ηλεκτρολόγος μηχανικός. Η Γιαλένα εγκατέλειψε τα Νομικά για να σπουδάσει Διοίκηση Πολιτιστικών Χώρων και Θεατρολογία. Και η Μαριλένα διαγράφηκε από την Αρχιτεκτονική για να εγγραφεί στην Ιατρική. Σας φαίνονται σενάρια επιστημονικής φαντασίας; Και όμως, πρόκειται για υπαρκτούς Έλληνες φοιτητές που αποφάσισαν να λάβουν μια καθόλου εύκολη απόφαση: να αμφισβητήσουν τον παραδοσιακό κανόνα που με απαρέγκλιτη αυστηρότητα προβλέπει ότι *«περνάτε σε μία σχολή, σπουδάζετε, αποφοιτάτε και εργάζεστε πάνω σε αυτό που σπουδάσατε για το υπόλοιπο της ζωής σας»*. εφημ. *ΤΟ ΒΗΜΑ* , 27/02/2010).

3. « Για την ώρα, θα σας αναφέρω μόνο ένα παράδειγμα που μπορεί ίσως να σας φωτίσει. Όλοι σας είδατε, πιστεύω, τα θαυμάσια μικρά φιλμ τα λεγόμενα Μίκυ Μάους. Και εκεί οι φυσικοί νόμοι έχουν καταργηθεί. Αλλά τούτο δεν εμποδίζει να διασκεδάσετε όσο παίρνει μ' αυτά τα χαριτωμένα έργα. Οι παραλογισμοί τους δεν σας ενοχλούν. Έτσι δεν πρέπει να σας ενοχλούν οι λεγόμενοι παραλογισμοί της ποίησης.»Γ. Σεφέρης, Δοκιμές, α' τόμος.

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΚΘΕΣΗ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
επιμέλεια: Ειρήνη Καλτσά
